DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)
den 6 oktober 2005 *

I mål C-9/04,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Hoge Raad der Nederlanden (Nederländerna), genom beslut av den 23 december 2003 som inkom till domstolen den 12 januari 2004, i brottmålet mot

Geharo BV

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen),

sammansatt av avdelningsordföranden P. Jann samt domarna K. Lenaerts (referent), N. Colneric, K. Schiemann och E. Levits,

generaladvokat: P. Léger,
justitiesekreterare: R. Grass,

efter det skriftliga förfarandet,

* Rättegångsspråk: nederländska.

med beaktande av de yttranden som har avgetts av:

— Geharo BV, genom C.J. van Bavel och R. Bosman, advocaten,

— Greklands regering, genom M. Apessos, M. Papida och M. Tassopoulou, samtliga i egenskap av ombud,

— Nederländernas regering, genom J. van Bakel och H.G. Sevenster, båda i egenskap av ombud,

— Finlands regering, genom T. Pynnä, i egenskap av ombud,

— Sveriges regering, genom A. Kruse och K. Norman, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska gemenskapernas kommission, genom F. Simonetti och R. Troosters, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 14 juli 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av avdelning II, punkt 3 i bilaga 2 till rådets direktiv 88/378/EEG av den 3 maj 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om leksakers säkerhet (EGT L 187, s. 1; svensk specialutgåva, område 15, volym 8, s. 106) och artikel 1 i rådets direktiv 91/338/EEG av den 18 juni 1991 om ändring för tionde gången av direktiv 76/769/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) (EGT L 186, s. 59; svensk specialutgåva, område 13, volym 20, s. 198).

2 Begäran om förhandsavgörande har framställts av Hoge Raad der Nederlanden i ett brottmål mot Geharo BV (nedan kallat Geharo), som anklagas för att ha lagerfört leksaker som har en högre kadmiumhalt än den som tillåts enligt nederländsk lagstiftning.

Tillämpliga bestämmelser

Gemenskapslagstiftningen

3 Direktiv 88/378 syftar dels till att avlägsna hinder för genomförandet av den inre marknaden genom att införa enhetliga regler för kraven på leksakers säkerhet, dels att säkerställa ett effektivt skydd för konsumenterna, särskilt barn, mot de risker som användningen av dessa leksaker medför.

4 För att uppnå detta syfte föreskrivs i artikel 2.1 i detta direktiv att "[l]eksaker får släppas ut på marknaden bara om de inte innebär risk för användarens eller någon annan persons säkerhet och hälsa när de används på avsett eller förutsebart sätt med tanke på barns normala beteende".

5 I artikel 3 i detta direktiv anges att "[m]edlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att leksaker endast kan släppas ut på marknaden om de uppfyller de väsentliga säkerhetskraven i bilaga 2".

6 I nämnda bilaga 2, som har rubriken "Väsentliga säkerhetskrav för leksaker", föreskrivs följande under avdelning II, punkt 3.1:

"Leksaker skall vara så utformade och tillverkade att ...[de] inte medför hälso- eller skaderisk vid nedsväljning, inandning eller kontakt med hud, slemhinnor eller ögon.

De skall i vart fall uppfylla bestämmelserna i gällande gemenskapsrätt om vissa produktkategorier eller om förbud, begränsad användning eller märkning av vissa farliga ämnen och preparat."

7 I avdelning II, punkt 3.2 i denna bilaga anges följande:

"För skydd av barnens hälsa gäller speciellt som målsättning att biotillgängligheten per dag till följd av användning av leksaker inte får överstiga

...

0,6 ìg kadmium

...

eller andra värden för dessa eller andra ämnen som på vetenskapliga grunder kan komma att fastställas i gemenskapens lagstiftning.

Med biotillgänglighet för dessa ämnen menas det lösliga extrakt av ifrågavarande ämnen som har toxikologisk betydelse. "

8 I artikel 1.1 i rådets direktiv 76/769/EEG av den 27 juli 1976 om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) (EGT L 262, s. 201; svensk specialutgåva, område 13, volym 5, s. 229) föreskrivs följande:

"Detta direktiv avser begränsningar i fråga om utsläppande på marknaden och användning av de farliga ämnen och preparat som anges i bilagan. Direktivets bestämmelser skall inte inverka på tillämpningen av andra relevanta gemenskapsbestämmelser."

9 Direktiv 76/769 har ändrats bland annat genom direktiv 91/338, vilket har till syfte att dels tillnärma lagstiftningen i fråga om saluförande och användning av produkter som innehåller kadmium, dels bekämpa miljöförorening genom kadmium och att skydda människors hälsa.

10 Artikel 1 i direktiv 91/338 har följande lydelse:

"Bilaga 1 till direktiv 76/769/EEG ändras på det sätt som anges i bilagan till det här direktivet. De nya bestämmelserna skall dock inte gälla för kadmiumhaltiga produkter som redan omfattas av annan gemenskapslagstiftning."

11 Genom ändringen i direktiv 91/338 infördes i bilaga 1 till direktiv 76/769 en ny punkt 24, vari tre typer av användning av kadmium och dess föreningar räknas upp för ett antal angivna varor som gjorts till föremål för reglering. Det gäller användning som färgämne, som stabiliseringsämne och för ytbehandling.

12 Enligt punkt 24.1.1 får färdiga produkter eller delar till produkter som framställts av de ämnen och beredningar som anges i denna punkt och som färgats med kadmium inte släppas ut på marknaden om kadmiumhalten i plastmaterialet är högre än 0,01 viktprocent.

De nationella bestämmelserna

13 Direktiv 88/378 har införlivats i den nederländska lagstiftningen genom dekret av den 29 maj 1991 (Stb. 1991, nr 269) om leksaker, som antagits för genomförande av lagen om varor (Warenwetbesluit Speelgoed). I punkt 11 i bilaga 2 till detta dekret anges föreskrifter angående säkerhet för leksaker som innehåller farliga ämnen och preparat, och biotillgängligheten för kadmium begränsas till 0,6 mikrogram per dag.

14 Vid tidpunkten för de ifrågavarande handlingarna var det enligt artikel 2.1 i kadmiumdekretet av den 12 oktober 1990 (Stb. 1990, nr 538), som antagits för genomförandet av lagen om miljöfarliga ämnen (Cadmiumbesluit Wet Milieugevaarlijke Stoffen) och för att införliva direktiven 76/769 och 91/338, förbjudet att tillverka, importera till Nederländerna, tillhandahålla till tredjeman eller i kommersiellt syfte lagerföra produkter innehållande kadmium.

15 Enligt artikel 1 i kadmiumdekretet skall med produkter som innehåller kadmium bland annat avses "produkter i vilka kadmium används som stabiliseringsämne, som färgämne eller som ytbehandling samt produkter i vilka konstgjorda ämnen eller färger ingår som har en kadmiumhalt på över 50 mg/kg".

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

16 Inom ramen för en kontroll som Inspectie Gezondheidsbescherming Waren en Veterinaire zaken (hälsoskydds- och veterinärmyndigheten) genomförde i februari 1999 framkom det att Geharo hade leksaker med en kadmiumhalt på över 100 mg/kg i lager.

17 Detta bolag friades i första instans från de åtalspunkter som riktades mot det, men dömdes i andra instans för överträdelse av kadmiumdekretet.

18 Geharo överklagade domen till kassationsdomstolen och anförde att tillämpningen av detta dekret stred mot gemenskapsdirektiven. Bolaget påpekade att direktiv 88/378 innehåller specifika bestämmelser beträffande kadmium, vilka återfinns i leksaksdekretet, och att leksakerna i fråga uppfyllde kraven i detta dekret.

Eftersom det framgår av artikel 1 andra meningen i direktiv 91/338 att detta direktiv inte är tillämpligt på produkter som innehåller kadmium och som redan omfattas av andra gemenskapsbestämmelser, är detta sistnämnda direktiv — vars bestämmelser införlivats genom kadmiumdekretet — inte tillämpligt på de ifrågavarande leksakerna.

19 Mot denna bakgrund beslutade Hoge Raad der Nederlanden att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

"Utgör andra meningen i artikel 1 i direktiv [91/338] hinder för att bestämmelserna i detta direktiv angående kadmiumhalten i de (slut)produkter och komponenter som upptagits i bilagan till nämnda direktiv skall kunna tillämpas på leksaker i den mening som avses i direktiv [88/378]?"

Prövning av tolkningsfrågan

20 Den hänskjutande domstolen har ställt denna fråga för att få klarhet i huruvida artikel 1 i direktiv 91/338 skall tolkas så, att den utgör hinder för att tillämpa det förbud som uppställs i detta direktiv mot att saluföra produkter som överskrider en viss högsta tillåten kadmiumhalt på leksaker som omfattas av direktiv 88/378.

21 Domstolen konstaterar att såväl direktiv 88/378 som direktiv 91/338 innehåller bestämmelser beträffande kadmiumhalten. Det är emellertid fråga om skilda bestämmelser som har olika syften.

22 Generaladvokaten påpekade i punkterna 39–42 i sitt förslag till avgörande att den högsta tillåtna halten på 0,01 viktprocent av plastmaterialet, som infördes i direktiv 76/769 genom bilaga 1 till direktiv 91/338 för produkter som färgats med kadmium, avser den högsta mängd kadmium som en produkt får innehålla, medan det högsta värdet på 0,6 mikrogram för biotillgängligheten, vilket definierats i avdelning II punkt 3.2 i bilaga 2 till direktiv 88/378, avser ett ämnes, i detta fall kadmiums, förmåga att sprida sig och tas upp av en organism.

23 Anledningen till att bestämmelserna i direktiven 88/378 och 91/338 har fastställts i förhållande till olika referensvärden är att dessa direktiv har olika syften. I direktiv 88/378 anges nämligen ett gränsvärde för biotillgängligheten per dag beträffande kadmium, vilket syftar till att skydda användaren av en leksak mot de risker som produktens kemiska egenskaper medför vid användandet. I direktiv 91/338 begränsas däremot mängden kadmium i en produkt, vilket ingår i en strävan att skydda människor i allmänhet mot en spridning av kadmium i naturen.

24 Med hänsyn till dessa bestämmelsers olika innehåll och syfte är en tillämpning av gränsvärdet för mängden kadmium i direktiv 91/338 på leksaker som omfattas av direktiv 88/378 förenlig med en tillämpning av gränsvärdet för biotillgänglighet i direktiv 88/378 på dessa leksaker.

25 Denna slutsats påverkas inte av artikel 1 i direktiv 91/338, enligt vilken nya bestämmelser inte skall gälla för kadmiumhaltiga produkter som redan omfattas av annan gemenskapslagstiftning.

26 De bestämmelser som infördes i direktiv 91/338 skall inte tolkas så, att de hindrar all annan tillämpning av kumulativa bestämmelser beträffande kadmiumhalten. Domstolen erinrar om att syftet med detta direktiv är att införa vissa bestämmelser beträffande kadmium i bilaga 1 till direktiv 76/769. Direktiv 91/338 innebär emellertid ingen ändring av artikel 1.1 i direktiv 76/769 där det anges att de begränsningar i fråga om utsläppande på marknaden och användning av de farliga ämnen och preparat som anges i bilagan skall tillämpas utan att det inverkar på tillämpningen av andra relevanta gemenskapsbestämmelser.

27 Med hänsyn till att begränsningarna kompletterar varandra medför inte en tillämpning av gränsvärdet avseende biotillgänglighet för kadmium på leksaker att det är uteslutet att tillämpa den i direktiv 91/338 senare fastställda högsta tillåtna kadmiumhalten på dessa leksaker.

28 Det har redan i direktiv 88/378 förutsatts att bestämmelserna i det direktivet skulle kunna komma att tillämpas kumulativt med andra relevanta bestämmelser. I bilaga 2, avdelning II, punkt 3.1 föreskrivs att leksakerna i vart fall skall uppfylla bestämmelserna i gällande gemenskapsrätt om vissa produktkategorier eller om förbud, begränsad användning eller märkning av vissa farliga ämnen och preparat.

29 Den hänskjutna frågan skall således besvaras så, att artikel 1 andra meningen i direktiv 91/338 skall tolkas så, att den inte utgör hinder för att tillämpa det förbud som uppställs i detta direktiv mot att saluföra produkter som överskrider en viss högsta tillåtna kadmiumhalt på leksaker som omfattas av direktiv 88/378.

Rättegångskostnader

30 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttranden till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (första avdelningen) följande dom:

Artikel 1 andra meningen i rådets direktiv 91/338/EEG av den 18 juni 1991 om ändring för tionde gången av direktiv 76/769/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar om begränsning av användning och utsläppande på marknaden av vissa farliga ämnen och preparat (beredningar) skall tolkas så, att den inte utgör hinder för att tillämpa det förbud som uppställs i detta direktiv mot att saluföra produkter som överskrider en viss högsta tillåtna kadmiumhalt på leksaker som omfattas av rådets direktiv 88/378/EEG av den 3 maj 1988 om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om leksakers säkerhet.

Underskrifter